

Beslissing

Klachtnummer:	KC22-027
Klachtdatum:	28 september 2022
Klager:	klager
Betreft:	Verplichte zorg in de vorm van medicatie, communicatie en zorgmachtiging
Verweerder:	psychiater

Verloop van de behandeling van de klachten

De Regionale Klachtencommissie Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (hierna: Wvvgz) Drenthe (hierna: de klachtencommissie) behandelt de klacht die klager op 28 september 2022 heeft ingediend. De voorzitter van de klachtencommissie heeft klager gebeld om de klacht nader te verhelderen. Omdat dit onvoldoende helderheid opleverde, is besloten eerst – met toestemming van klager – zijn dossier in te zien. Daarvoor is naar klager een toestemmingsformulier gestuurd. Op 24 oktober 2022 heeft de klachtencommissie klager per brief en telefonisch een samenvatting van de klacht gestuurd, met het verzoek dit te bevestigen. De klachtencommissie heeft de klachten als volgt samengevat: Klager klaagt over (1) een beslissing tot verplichte zorg in de vorm van medicatie, (2) de voorlichting/communicatie over de toediening van de dwangmedicatie, (3) de inhoud van de zorgmachtiging, en (4) het driemaal uitgenodigd worden voor de behandeling van de zorgmachtiging door de Rechtbank.

Op 1 november 2022 heeft de klachtencommissie een hoorzitting gehouden.

Aanwezig waren:

- Klager
- De verweerder

En van de klachtencommissie:

- De heer mr. H. Dontje, voorzitter
- De heer A. Glazenburg, psychiater
- De heer B. Hokke, gedifferentieerd psychiatrisch verpleegkundige

Voor de verslaglegging was aanwezig mevrouw N.O.M. Woestenburg, waarnemend secretaris.

De voorzitter van de klachtencommissie heeft voor de zitting met toestemming van klager het behandeldossier ingezien. Zijn bevindingen zijn met de andere leden van de klachtencommissie gedeeld.

Ontvankelijkheid en bevoegdheid

Klager woont vanaf april 2020 thuis. Daarvoor is hij opgenomen geweest bij de zorginstelling met een crisismaatregel. De laatste zorgmachtiging is van 8 september 2022 en geldt voor 12 maanden.

De eerste klacht is gericht tegen een beslissing tot verplichte zorg in de vorm van medicatie op grond van artikel 8:9 van de Wvvgz. De tweede klacht is gericht tegen de communicatie over de toediening van de dwangmedicatie. De klachtencommissie kan beide klachten behandelen op basis van artikel 10.3 van de Wvvgz en het Klachtenreglement klachten Wvvgz van de Regionale Klachtencommissie (hierna: Klachtenreglement).

De derde klacht is gericht tegen de inhoud van de zorgmachtiging. Deze klacht is niet-ontvankelijk, omdat de klachtencommissie op grond van artikel 10:6, lid 2, Wvvgz en artikel 11, lid 4, sub a van het Klachtenreglement geen klachten over de inhoud van een zorgmachtiging kan behandelen. De derde klacht wordt daarom niet inhoudelijk behandeld.

De vierde klacht is gericht tegen het driemaal toesturen van de uitnodigingen van de rechtbank over de zorgmachtiging. De klachtencommissie kan deze klacht behandelen op grond van artikel 14, lid 1 van de Wet kwaliteit, klachten en geschillen zorg (Wkkgz), artikel 2, lid 2 van het hiervoor genoemde Klachtenreglement, en artikel 8:4 van de Klachtenregeling van de zorgaanbieder over klachten op grond van de Wkkgz (hierna: Klachtenregeling Wkkgz).

Toelichting van klager

Wvvgz-klacht 1: Verplichte zorg in de vorm van medicatie

Klager geeft aan dat hij meerdere fysieke klachten heeft van de medicatie. Hij krijgt op het moment geen depot. In het verleden heeft hij dat wel eens gehad, daar heeft hij een flinke klap van gekregen. Daarom neemt hij de medicatie nu elke dag wel in; hij wil geen extra maatregel. Een andere reden voor klager om de medicatie te nemen is geestelijke afhankelijkheid van het middel; het is normaal geworden om de medicatie elke dag te nemen. Hij wil geen depot, daarvan wordt hij nog zieker.

Klager zegt dat als hij de vrije keuze had, hij de medicatie niet zou nemen. Hij is het ook niet eens met de standpunten van de zorgaanbieder, zoals dat zijn remmingen wegvallen als hij de medicatie niet neemt. Ook vindt hij het feit dat hij wantrouwig wordt genoemd, te weinig om dwangmedicatie te geven. Klager is van mening dat de conflictsituatie in zijn woonomgeving het probleem is. Die situatie gaat niet veranderen als hij een pilletje neemt. Hij is gedupeerde van de huidige situatie.

Klager heeft permanent bijwerkingen van de medicatie. Hij denkt dat het gaat om een allergische reactie. De bijwerkingen heeft hij besproken met verweerder en daarom is de dosering van de medicatie ook (ruim een half jaar geleden) verlaagd. Hij krijgt nu 10mg olanzapine. Door die verlaging ervaart hij meer ruimte en voelt hij zich minder paranoïde. Maar hij blijft last hebben van veel slapen, futloos gevoel en erectiestoornissen.

Op de vragen van de klachtencommissie of klager de medicatie vrijwillig neemt, zegt hij nee. Hij geeft aan dat hij de medicatie neemt, omdat hij bang is dat hij anders een depot krijgt.

Wvvgz-klacht 2: Communicatie over de verplichte medicatie

Klager heeft niet met verweerder gesproken over andere medicatie. Er vinden nauwelijks gesprekken plaats. Hij wil ook niet over medicatie praten, want hij is bang om een ander middel te proberen. Hij heeft in het verleden ook andere medicatie gehad, maar overal krijgt hij bijwerkingen van. Hij wordt angstig van de medicatie. Wel geeft klager aan open te staan voor het afbouwen van de medicatie, dat is in het verleden ook wel eens besproken en heeft geleid tot de verlaging naar 10mg.

Het laatste gesprek met verweerder heeft plaatsgevonden rond de zorgmachtiging (september 2022). Daarvoor heeft klager in juli 2022 met verweerder gesproken. Klager geeft aan dat hij liever geen gesprekken wil, omdat hij geen zorg nodig heeft. Hij zegt dat hij de schuld krijgt van dingen die in zijn omgeving gebeuren. Hij krijgt vooral tips hoe hij zich kan opstellen tegenover anderen, maar er wordt niets aan zijn woonsituatie gedaan. Volgens klager weet de hulpverlening ook niets van zijn thuissituatie; alle gesprekken vinden op kantoor plaats en vanuit kantoor kunnen ze hem niet helpen. Hij heeft maandelijks een gesprek met zijn consulent, maar meestal staat hij na tien minuten weer buiten. Hij vertelt tijdens de gesprekken niets, want de situatie is bekend. Hij komt alleen omdat hij moet van de rechtbank.

Wvggz-klacht 3: Inhoud van de zorgmachtiging

Klager zegt dat er onwaarheden en tegenstrijdigheden in de zorgmachtiging zijn beschreven. In de drie zorgmachtigingen komen telkens dezelfde gebeurtenissen terug; hij vraagt hoe lang hij daar nog op wordt aangesproken. Klager vindt bovendien dat de gestelde feiten nooit hebben plaatsgevonden, en dat deze feiten in elke volgende zorgmachtiging worden aangedikt. Tegenstrijdig is volgens hem de opmerking in de beschikking dat er geen incidenten zijn geweest in het afgelopen jaar, terwijl verderop staat dat er nieuwe bedreigingen zijn binnengekomen.

Klager vindt dat hij geen zorgmachtiging nodig heeft en geen medicatie. Hij doet bijvoorbeeld niet aan zelfverwonding en is geen gevaar voor zichzelf. Zijn probleem is dat hij niet naast fatsoenlijke mensen woont. Hij wordt niet geholpen door de woningstichting en de politie. Dan kan hij niet anders dan soms het heft in eigen handen nemen, maar dat is volgens hem geen psychose.

Wkkgz-klacht 4: Uitnodiging rechtbank

Klager vindt het vervelend dat hij drie keer een uitnodiging van de rechtbank heeft ontvangen. Eén keer aangetekend, één keer per post en één keer via de zorgaanbieder. Drie keer een brief sturen is volgens hem niet nodig, hij raakt er geïrriteerd van.

Toelichting van verweerder

Wvggz-klacht 1: Verplichte zorg in de vorm van medicatie

Sinds september 2021 is klager bij verweerder in behandeling. Vrij snel na het eerste contact is de medicatie voor klager verlaagd, van 15 mg naar 10 mg. Reden voor het verlagen zijn de bijwerkingen die klager ervaart, verweerder streeft naar zo min mogelijk bijwerkingen. Verdere verlaging van de medicatie is mogelijk, maar dan moet wel eerst de spiegel van klager worden bepaald.

De modaliteit medicatie is bij de zorgmachtiging aangevraagd, omdat klager zonder deze zorgmachtiging direct stopt met medicatie. Verweerder zegt dat het dus wel verplichte medicatie is, maar hij vindt dat er geen sprake is van dwangmedicatie. Er is volgens hem alleen sprake van dwangmedicatie, wanneer dat wordt ingespoten met een depot. De verplichte medicatie is volgens verweerder een vorm van drang; er wordt aangedrongen op medicatie, maar het is geen dwang. Verweerder erkent dat er wel sprake is van verzet, want anders zou er geen zorgmachtiging zijn. Er is momenteel geen ruimte om de zorgmachtiging weg te halen, want dan neemt klager zijn medicatie niet meer.

Wvggz-klacht 2: Communicatie over de verplichte medicatie

Op dit moment vinden nauwelijks gesprekken plaats, dus alternatieven zijn nog niet met klager besproken. De gesprekken met de casemanager duren circa 10 minuten, dat is ook de enige behandelaar op dit moment. Met verweerder vinden weinig gesprekken plaats. De laatste keer dat verweerder klager heeft gezien was bij de zitting, wanneer de keer daarvoor was weet hij niet.

Verweerder legt uit dat de medicatie enig stabiliserend effect heeft, omdat wanneer het niet genomen wordt het snel tot conflicten leidt, zoals uithuiszetting. Wel zou de medicatie nog verder verlaagd kunnen worden, wellicht ook tot nul.

Wvvgz-klacht 3: Inhoud van de zorgmachtiging

De laatste zorgmachtiging is door verweerder aangevraagd. De modaliteit medicatie is daarbij één van de vormen van verplichte zorg. Het gaat wel om een verplichting, maar deze wordt door klager zonder verzet opgevolgd. Klager neemt de medicatie zelf zonder toezicht. Het verzet is niet zichtbaar in gedrag.

Op de vraag van de klachtencommissie waarom in de drie machtigingen steeds dezelfde incidenten genoemd worden, geeft verweerder aan dat er weinig concrete andere voorbeelden te noemen zijn. Wel is er een aantal weken voor de zitting van de rechtbank nog een incident geweest, maar verweerder weet niet zeker of dat voorbeeld in de beschikking staat genoemd.

Wkkgz-klacht 4: Uitnodiging rechtbank

Op de vraag of het standaard werkwijze is dat de zorgaanbieder ook uitnodigingen stuurt aan klager over de zitting op de rechtbank, weet verweerder het antwoord niet. Hij heeft daar in elk geval niet zelf opdracht toe gegeven.

Beoordeling van de klacht

Op basis van het klachtdossier, de inzage in het behandeldossier en wat op de zitting is besproken, overweegt de klachtencommissie als volgt.

Ten aanzien van de beslissing tot het verlenen van verplichte zorg

Verplichte zorg betreft zorg die ondanks verzet kan worden verleend op grond van een zorgmachtiging (artikel 3:1 Wvvgz). De zorgmachtiging van 8 september 2022 die een looptijd van een jaar kent is verleend om ernstig nadeel af te wenden. Het nadeel bestaat uit lichamelijk letsel voor een ander, psychische schade voor een ander, verwaarlozing, teloorgang, hinderlijk gedrag en daarmee agressie over zich uitroepen, en algehele veiligheid van personen en goederen. De zorgmachtiging noemt als verplichte zorgvormen het toedienen van medicatie en het verrichten van medische controles en beperkingen in de vrijheid het eigen leven in te richten (hij moet ambulante behandelcontacten accepteren). Daarmee bestaat de mogelijkheid om de verplichte zorg in de vorm van medicatie toe te kennen en is deze in overeenstemming met de zorgmachtiging.

Op het moment dat de zorgverantwoordelijke beslist dat verplichte zorg moet worden ingezet, wordt een beslissing genomen op grond van artikel 8:9 van de Wvvgz. Elke vorm van verplichte zorg moet worden aangezegd aan de patiënt op het moment dat hiertoe noodzaak bestaat. De zorgverantwoordelijke stelt een beslissing tot het verlenen van verplichte zorg op schrift en voorziet de beslissing van een schriftelijke motivering.

De commissie stelt vast dat een aanzegging tot het verlenen van de verplichte zorg op schrift ontbreekt. Verweerder heeft ter zitting aangegeven dat er volgens hem geen sprake is van medicatie die onder dwang wordt toegediend. De klachtencommissie overweegt dat in artikel 3:1 Wvvgz de definitie van verplichte zorg is opgenomen, waaruit naar voren komt dat sprake is van verplichte zorg wanneer de betrokkene zich verzet. Ter zitting van de rechtbank is uitdrukkelijk besproken dat klager zich verzet tegen medicatie en dat daarom een zorgmachtiging noodzakelijk is. Ook bleek ter zitting van de klachtencommissie dat verweerder ervan op de hoogte is dat klager de medicatie alleen neemt omdat hij geen depot wil krijgen. Naar het oordeel van de klachtencommissie is er sprake van verplichte zorg, omdat er sprake is van verzet. De klachtencommissie overweegt dan ook dat er niet is voldaan aan de voorwaarden voor een beslissing tot verplichte zorg en zal deze klacht **gegrond** verklaren.

Ten aanzien van de communicatie over de verplichte zorg

De zorgverantwoordelijke neemt ter uitvoering van een zorgmachtiging een beslissing tot het verlenen van verplichte zorg niet dan nadat hij met de betrokkene over de voorgenomen beslissing overleg heeft gevoerd (8:9, lid 1, sub b van de Wvvgz).

Zoals bij de beoordeling van de eerste klacht is opgemerkt is er geen schriftelijke beslissing opgesteld voor de verplichte zorg en heeft in dit kader dus geen overleg met klager plaatsgevonden. Daarnaast heeft verweerder aangegeven dat hij klager voor het laatst bij de zitting in september 2022 heeft gesproken. Daaruit blijkt dat er na het afgeven van de zorgmachtiging dus niet meer met klager over de dwangmedicatie heeft gesproken.

Verder overweegt de klachtencommissie dat verplichte zorg alleen kan worden verleend als onderbouwd is dat het te verwachten nadeel zonder verplichte zorg voortkomt uit de psychische stoornis, verplichte zorg het uiterste redmiddel is en voldaan wordt aan beginselen van proportionaliteit, subsidiariteit en doelmatigheid (artikel 3:3 Wvvgz). In het kader van het subsidiariteitsvereiste moet worden onderzocht of er geen minder bezwarende alternatieven met het beoogde effect zijn. Ter zitting heeft verweerder aangegeven dat er nog geen alternatieven met klager zijn besproken. Hij sluit niet uit dat overgestapt kan worden op een ander middel of dat de dosering naar beneden kan. Klager zelf geeft aan dat hij niet over medicatie wil praten omdat hij bang is om een ander middel te proberen. De klachtencommissie overweegt dat het van belang is dat verweerder met klager in gesprek moet blijven over alternatieven en ook over bijwerkingen die klager zegt te ervaren.

De klachtencommissie zal daarom de klacht over communicatie over de dwangmedicatie **gegrond** verklaren.

Ten aanzien van de uitnodiging voor de behandeling van de zorgmachtiging

Deze klacht gaat over het drie maal ontvangen (waaronder één maal van de zorgaanbieder) van een uitnodiging voor de zitting van de Rechtbank over de zorgmachtiging door klager. De klachtencommissie kan niet nagaan of deze brief door de zorgaanbieder daadwerkelijk is verstuurd. De klachtencommissie overweegt dat als de brief wel verstuurd is, dit geen onzorgvuldige procedure van de zorgaanbieder is. De klachtencommissie adviseert deze klacht **ongegron**d te verklaren.

Beslissing

De klachtencommissie verklaart:

- Wvvgz-klacht 1 over de verplichte zorg in de vorm van medicatie **gegrond**.
- Wvvgz-klacht 2 over de communicatie over de verplichte medicatie **gegrond**.
- Wvvgz-klacht 3 over de inhoud van de zorgmachtiging **niet-ontvankelijk**.

De klachtencommissie adviseert:

- Wvvgz-klacht 4 over de uitnodiging voor de rechtbank **ongegron**d te verklaren.

De beslissing is genomen op 1 november 2022 door de heer mr. H. Dontje, voorzitter, de heer A. Glazenburg en de heer B. Hokke, in aanwezigheid van de waarnemend secretaris van de klachtencommissie, mevrouw N.O.M. Woestenburg. De beslissing is op 2 november 2022 telefonisch aan klager en verweerder meegedeeld. Op 3 november 2022 is een verkorte beslissing verstuurd.

Klager, zijn vertegenwoordiger en de zorgaanbieder kunnen een verzoekschrift indienen bij de Rechtbank Noord-Nederland (artikel 10:7 van de Wvvgz). Dit kan binnen zes weken na de dag waarop de beslissing is meegedeeld.

Namens de voorzitter van de klachtencommissie, de heer mr. H. Dontje,

.....
W. Krol
Secretaris klachtencommissie

Deze definitieve beslissing is op 14 november 2022 verstuurd aan klager, verweerder, inspectie, directie en de geneesheer-directeur van GGZ Drenthe.